

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVII. LETNIK ————— 1927 ————— ŠTEV. 4

BOHINJSKI KOT

(Dalje.)

DR. H. TUMA

2. *Kopica* (2313 m).¹

Moj vodnik je šel prejšnji večer prenočevati v lovsko kočo v Glavah pod Zagonom 1824 m; ni maral biti v nekam gosposki družbi, jaz pa sem ostal v družbi mladih turistov dijakov, ki so prišli s Triglava in so si navdušeno pravili svoje planinske čine. Drugo jutro, 11. avg., sva hotela zarana po Velski dolini. —

Cerklin pa je našel lovsko družbo in je prišel precej pozno. Čakal sem ga pri sirarnici Velega Polja. Odšla sva že po šesti uri, naravnost po strugi Velske doline. Do prevale Hribaric sva hodila polagoma poltretjo uro ter pod temenom 2488 m Kánjavca zavila na levo. Steza, letos (1926) precej zasnežena, vede pod osojnimi stenami Vršakov.

Pred vojno je dobro delana pot vedla od Hribarske prevale tik pod Vršaki, čez Vrata in konte med Vogli ter rajdo gor ob »Zajezeram« na Dedno Polje, k lovski koči takratnega zakupnika lova, dunajskega žida Wertheimerja. Vodnik mi je pravil, da je bila pot zgrajena l. 1907 tako zložno, da je Wertheimer, ki je imel obilo teže (116 kg), jahal na malem bosanskem konjiču od svoje kočice na Dednem Polju pa do Hribaric. Kolikor so mi lovci pravili, so lovišča v Bohinjskem Kotu prav bogato uredili najprej grof Khevenhüller, pozneje pa bogata žida Hamburger in Wertheimer ter Muri. Vse lovske kočice leže v krasnih legah, udobno opravljene. Tudi izvežbani lovci so iz one dobe. Izbirali so najraje najbolj drzne divje lovce, da so jih tako odstranili od tihotapstva, obenem pa pridobili izbrane strelce in zanesljive varuhe lovišč; saj so poznali vsakega domačega lovca, celo po puku puške in sledovih stopinj. Zadnje leto vojne in prvi dve leti po vojni so zavladali po planinskih loviščih divji lovci. Pokalo je dan na dan in iztrebilo se je sila divjačine. Pod varstvom novih, domačih lovskih najemnikov se polagoma zopet zreja mnogo divjih koz. Najbogatejša so lovišča okoli Debelega Vrha; tja se zatekajo divje koze pred triglavskimi turisti in pred gonjači zadnje Hribarice.

¹ Glej članek Livškega, Pl. Vestnik XI, str. 153.

Na Vrata sva stopila ob 10.45 h in pregledavala vrhove do 11.30 h. Potem sva krenila na desno pod vrh Velike Zélnarice 2320 m, Male Zélnarice in po Ojstrem na Kopico.

Od vzhodne strani je Kopica po obliki prava kopica; očitno je napačno ime Kopica za koto 1898 m na Lechnerjevi izdaji 1 : 50.000 in drugod.

Ves rob od Zelnaric do Tičaric na strani proti Hribaricam je obel in drničast, dostopen drobnci do vrhov. Proti dolini »Zajezeram'« odpada strmo v orjaške prodove. V dolino niso prehodni; sicer je par grap, skozi katere prihajajo divje koze, a vsekakor bi bile težke, precej nevarne plezalne ture, ker je kamen drobljiv. Posebnega užitka bi tudi turist ne imel. Od kočice pri Triglavskih jezerih je Kopica lahko pristopna čez Štapce, okoli Tičaric in pod robom naprej. Na vrh Kopicice sva stopila ob 12.45 h.

Dol od Vrat naprej nima posebnega imena, v gorenjem delu, vrsti se konta za konto. Pod točko 1993 m je Vodena Rupa, koda nad njo Vrh nad Vodeno Rupo. Glave na levo in desno dola označujejo lovci z opisom; na pr. Glava pod Dolenjim Voglom, Glava pod Kopicico i. t. d. Imenovani po so vrhovi, ki zaklepajo Hribarico na jug: 1962 m Bela Glava, 1815 m Visoka Glava, 1922 m Kovačičeva Glava, vse tri skupaj imenovane Borovnice. Brez kote je vrh južno-vzhodno pod Malo Tičarico, tik nje, okoli 2000 m, Ovčarijska Slatna. Vrh 1898 m, ki je v zemljevidu pisan kot Kopicica, je Rušnaša Glava, do vrha gosto porasla z rušjem. V ozadju so po vrsti Studór 1781 m in brez kote skoro enako visoko nanizana Rigelje in Vrtec do Grive 1758 m nad Dednim Poljem. Med Tičarico in Zadnjim Voglom se odpirajo kóntasti doliči proti Dednemu Polju, s pašniki Klander (izgovori: Kvander), Bošinka, Na Sedlu, Planina v Ščavju ter Stog, čez katerega preideš v Dedno Polje. Zanimivo je ime Bošinka, ki se nahaja na več krajih Bohinjskega Kota; tako Bušnica pod Prapetno na poti v planino V Laze. Beseda »bošinka« pomeni travnato pašno globel. Vidim na tem imenu pomen besede Bohinj; Bohinj bi bil bôhasta dolina, podolgasta kovanja med skalnatimi vrhovi.

Estetično lep je pogled na dolino »Zajezeram'« in zeleno Komno proti zahodu. Kopicica daje najlepši pregled mejnega robu od Plazkega Vogla 2324 m, čez Vršac 2234 m, Čelo 2227 m, Velika Vrata 1927 m, Na Škrilu 1947 m, Kal (izgovori: Kol) 2001 m. Od Kala proti jugu gre panoga do 1820 m; konec nje so zeleni pašniki, sedaj opuščene planine na Kalu 1607 m. Vsa gorenja Komna od Vogla do Lanževice je rušasta in laštasta. Zad za drugim jezerom se gubi zelena velika koda, planina Lepuščina; proti jugu jo zapirajo s smrečjem porasle glave Rjavca z Veliko Glavo 1663 m (na zemljevidu napačno imeno-

vana: »Korita«). Rušnate, s smrečjem porasle glave segajo čez koto 1536 m do 1439 m nad izvirov Male Savice.

Na Kopicu sem polezel samo radi konečne ugotovitve imena vrha samega; drugega posebnega interesa za turista nima, ker je pogled z Zelnarice in Tičarice lepši in je pristop od koč Triglavskih jezer čez Štapce po travnatem južnem boku docela lahek.

S pregledavanjem Komne, Hribarice in planin sva izgubila precej časa; potem sva prav slastno uživala solnce do 2 h popoldne. Sledila sva robu, prečila pod stožcem Velike Tičarice 2091 m in pod široko glavo Male Tičarice do škrbine 1859 m v Štapcah ob 3.30 uri. Na Štapci sva srečavala turiste iz koč pri Triglavskih jezerih; iskali so med ruševjem očnic in murk, glasen mlad par pa se je razposajeno gugal na prožnih vejah ruševja. Od Štapce do koč je kakih 15 minut.

V koči sva dobila vse polno turistov, večinoma zaostalih od planinskega dne. Obe kadunji jezera pod koč sta bili zaliti od obilega prejšnjega deževja.

Ovčice na nebu pa so nama kazale za drugi dan negotovo vreme. Nameravala sva preko planine Ovčarije na planino Viševnik, na vrh Pršivca in po Vógarski planoti v Staro Fužino nazaj. Ko sva se 12. avgusta zarana zbudila, je bilo nebo zamrenjeno. Opustila sva torej načrt za Pršivec ter krenila po zaznamovani stezi, potem na levo po pastirski stezi čez Prode, južno okoli Rušnate Glave 1898 m na Krepe in na Fužinske planine. Glave, na levo ob poti 1962 m do Borovnice 1922 m in na desno Studor 1891 m do Grive 1768 m, so od strani planine Ovčarija docela položne, ker gre pot po visoki planoti okoli 1700 m. Goved iz planine lahko prihaja na vse pašne vrhove iz Poljance, po kateri je planina Ovčarija 1700 m razpoložena. Na desno pod Belo Glavo je pašnik Na Bistovcu.

Ves svet okoli planine je valovit in glavat. Ob potu sledi Rovtič, Snežena Rupa in Krištofova.

Ob 8.20 h sva krenila na desno od poti na nekdanj Wertheimerjevo lovsko koč nad planino Dedno Polje. Šmonc je šel pogledat, če je vse pripravljeno za lovskega gospodarja. Od tu do planine Pri Jezéru 1457 m sva prišla do 8.45 h. Vršič pred planino je Kožljevek, okoli jezera proti severu je pas gozdnatih vrhov: Prazen Šus (očitno šaljivo lovsko ime), Zglavje in Kože. Čez Zglavje vede pot iz planine Pri Jezeru čez doliče in sedla: Pri Mizci, Krnica, V Rudneh, Rudnat Vrh, Čéholnica, Ríbežni, Opóčnica, a Pod Stopom na planino V Lazeh, nekdanj tudi imenovano Vélíka Planina. Nad Kožami stoji lovska koč drugega lovišča 1309 m. Na desno od jezera vede steza skozi Velika in Mala Vrata med vrhovi 1719 m, t. j. Gornji Viševnik,

in Jeglo ali Vodični Vrh 1627 m v plitvo, širno kopanjo »Za Vahtami«, med Pršivcem in Vodičnim Vrhom.

Pri Jezéru sva se le malo ustavila. Pot od tod v dolino Suho gre skozi Rob na Ravnice, Pod Jeglo in Klanec na Pungert, kjer se združi s potjo od planine V Lazeh. Krenila pa sva na desno po položnejši poti, ki vede pod Vodičnim Vrhom in Vodično Glavo, okoli 1550 m, do pod Medvedov Vrh 1173 m in po Vógarju na Staro Fužino. Kdor je od kočé pri Triglavskih jezerih že hodil čez Komarčo, ima lepo in udobno varijanto: po poti čez Prode, planino Ovčarijo, Dedno Polje, Pri Jezeru — naravnost skozi gozd v Drtu, pod Vodičnim Vrhom, na Vógar in Fužino. Povsodi imaš mične poglede na planine; pot skozi Drt pa vede po lepem bukovem gozdu, pomešanem s smrečjem. Gozd je last posameznih posestnikov iz Fužine; soseska ga je pridobila šele kraško pred vojno od verskega zaklada za odkup pašnih pravic po drugih gozdovih. Soseščani so plačali nekaj čez 112.000 Kr, a takoj prodali tvrcki v Radovljici ves godni črni les. Tvrcka je zgradila lepo, še sedaj dobro rabno vozno pot iz gozda Drt okoli Vodičnega Vrh na Vógar in plačala za les 172.000 Kr, tako da so soseščani vsak poleg svojega »taja« (pač iz nemškega Teil, Anteil). lepega bukovega gozda dobili še nekaj gotovine.

Na Vogarju sva bila ob 10 h. Ves čas po poti je pršelo iz visoke megle, od Vogarjev doli jelo je po malem deževati; vendar sva prišla ob 11 h še dovolj suha na Fužino.

3. Mišeljski Konec 2464 m.

Raz teme Debelega Vrh 2392 m proti severu se dviga ponosno ob robu Hribaric izrazit, skalnat stožec, na Lechnerjevem zemljevidu brez imena, 2464 m, najvišji vrh Hribaric. Že na Debelem vrhu sem sklenil, da moram radi pregleda nanj.

Da dobim polno gotovost za imena Hribariških vrhov, sem si poiskal drugega, za Fužinske planine zanesljivega vodnika, Petra Gašperina star., vlgo. »Medved«. Mož je že 64 let star, ali trdne, dobre hoje, ostrega vida, star lovec in posestnik na Fužinskih planinah, v mlajših letih pastir, tako da pozna vsako koto in vrh.

Dne 23. avgusta 1926 nisva bila prav gotova vremena, zato sva iz Fužin odšla šele ob 8.15 h čez Voje z namenom, da še pred večerom zmagava Mišeljski Konec ter prideva v mraku do kočé Zajezeram'. Ker sva pa medpotoma točno pregledavala obore in vrhove, sva se precej zakasnila ter premenila načrt tako, da ostaneva v Vodnikovih kočih čez noč, drugi dan pa pojdeva čez Mišeljsko dolino na Mišeljski Konec in odtod pod Kanjavcem na Zádjniški Vršac ter po celi dolini Zajezeram' do planinske kočé.

Pot na Voje vede po desnem, precej visokem bregu Mostnice po pašnikih do grape Suhe, preko katere se prestopi na Ravno Brdo, valovit svet pod planoto »Na Vrh«. 115-116plad

Na levem bregu Mostnice, takoj nad Staro Fužino se strmo dviga Studór 966 m; — u — te besede se izgovarja zamolklo, na Goriškem Stadór. Po mojem mnenju je to pravilnejši izgovor po pomenu, kajti vsi Stadorji so visoki skalni stebri, ki se dvigajo skoro navpično nad ravnino; po Bovškem se še zavedajo pomena steber. Pravi vrh Studórja je vzhodna koča 999 m.

Po južnem boku, nad Mostnico okoli, vede pastirska steza nad Hudičevim mostom čez Prévale. Za Studorjem je zeleni dol do planine Blátce, ki se pa s poti ne vidi. Ob levem bregu Mostnice od Studorja naprej se nizajo precej strmo gozdnati, glavati vrhovi Studorjeve višine: Goli Kuk, dve glavi Lesene Police in Pogoreli Vrh. Med Kukom in Policami je gorski gozdnati dol Kobilnice. Za temi vrhovi je gozdna planota 1063—1099 m V Lomu, ki prehaja v planino Uskovnico.

Ime Uskovnica se napačno razlaga iz Lúskovnica, Leskóvnica ali Osekovnica: pa tudi naglas Uskóvnica (Kogovšek v Pl. Vest. XVI, str. 173 in L. Pintar, XVIII, stran 157) ni prav, ampak Úskovnica. Beseda je stvorjena iz oz-, kakor Vojžca 1739 m, severno od Kranjske Gore, planina Božca pod Kobariškim Stolom nad Srpenico in Vožca pod Begunjščico nad Radovljico. Sem stavljam tudi vsa imena Vojške, Vojščica, a ne s Pintarjem iz »visoko«. Poleg fonetičnih razlogov je odločilna morfološka oblika: dolg, zavit hrbet ali zaviti vrh. Ako se poudarja pravilno: Úskovnica, odpadejo vse gorjenje, nestvarne razlage.

Ko se stopi iz Ravnega Brda, redkega bukovega gozda Pri Črešnji, na plano, se odpira široka travnata dolina Voje, spomladanski in jesenski pašniki, ki jih čez poletje kosé; radi tega so Voje polne senikov in staj. V o je razlaga Kogovšek Pl. Vest. XVI, str. 173 iz lóge. Kakor je ime gradiča Vog v kotu vasi Stara Fužina pod Studorjem bohinja izreka za Log, tako Lóge postanejo Vóge in vsled velariziranja *l* se tudi *g* omehča na *j*. Na Goriškem imamo nad Knežo Loje iz Lóge, le da Goričan *l* ne premeni po svoji izreki v *v*. Kadar pa naglašajo *é* kakor v Kobariškem kotu, pa govore Logjé. — Morfološko so Voje res pravi logovi. No, ime Vójenica pod Begunjščico nad Radovljico, ki je podolgasta draga, mi dela vendarle pomislekov. Tudi sklanja v Vojah, nad Vojami in pridevnik Vojšč'(i) Robi nad Vojami, ne vem, če kaže ra loge.

Na levem bregu, tik pod Mostnico pred Vojami, je glava Kropa, kakor mala trdnjavica pred vstopom v dolino. Na desnem pobočju

planote »Na Vrh« nad potjo izvira močan studenec Snedč(i)ca, čigar šum se čuje že izza gozda na Ravnem Brdu. Takoj po izviru z močnim belopenečim skokom izgine v produ, da nižje doli zopet priteka na dan kot močan potok, ki teče preko poti v Mostnico. Od Snedčice naprej po srednjem pobočju je sedaj precej izredčen gozd Smrekovec, kakor ga je imenoval Gašperin, ali Smrčevcevec, kakor ga je imenoval vodnik Cerklin. Nad potjo sredi Smrečavca stoji skala, odčehnjena od strmega brega; razpoko med njo in pobočjem imenujejo »V Mavhi«, pot pod njo »Na Ovinku«. Za skalo od vrha dol je strma grapa Pástorkov Strug, po kateri spuščajo drva; gori prehaja v Sopot, razor, ki se ne vidi s poti, ker je za skalnatimi Sópatskimi Robiči. Levi rob nad Vojami na levem bregu Mostníce od Pogorelega Roba so Vojšč Robi. Dolino Voje zapira v koncu laštasto robovje »Skala«, desno ob njej pelje iz doline steza čez Breg. Nad Bregom od Vojšč Robov naprej in od Uskovnice dol je široka gozdnata polica Trstje do pod Tosca, nad njo so Čiprije z Močili. Koto 2004 m, ki je v Lechnerjevem zemljevidu imenovana »Na Vrh«, sta mi Gašperin in Cerklin soglasno napovedala kot Vrh Čiprij ali Vrh Močil. Razór izpod Močil je Ramóršnjak, radi tega pravijo za vrh tudi V Ramóršnjaku. — Lepi zeleni pašnik pod Toscem se imenuje V Silju. Pleteršnik in Miklošič razlagata besedo od sejati, dejanski se rabi ta beseda tudi za mlado, še travnato žito in Silej kot lastno ime je precej pogostoma po visokih Alpah za pašnike, kjer raste visoka lepa trava, podobna zelenemu žitnemu polju; po mojem pa je razlagati silje na polju, gotovo pa Silje na Alpskih bokovih po pomenu siliti t. j. trava, ki bujno sili v rast. (?)

Med Vrhom Čiprij in Draškim Vrhom je globel¹ Vrtáčica, preko katere vede planinska pot iz planine Kónjščica okoli Tosca nad Siljem.

Od Voj po Bregu je najstrmejši del poti, večkrat razdrte od hudournikov. Med Bregom in Skalo strmo pada grapa Mostníce, ki prihaja od Ramornjeka dol. Na pol brega je Spodnje Počivalo, odkoder se odcepi steza na desno v Trstje. Na Počivalu stoji znamenje po znanem gorskem vodniku Antonu Grmu iz Srednje vasi. Na lovu mu je vejevje sprožilo puško dvocevko, da sta oba izstrelka od podbrade prebila glavo do možgan. Spomnil sem se živo nanj; saj mi je bil on namenjen za vodnika na tem potu!

Vrh Brega je Gornje Počivalo; stopila sva nanje ob 10.45 h. Prostor v grapi pod njim se imenuje V Kožah, iz njih vede pot na gozdnati rob planine Grintavica. Ta planina je le spomladanska in jesenska. Ozka dolina nad Bregom postaja strma in pod Grintavsko Glavo, pod 1637 m, sva stopila ob 11.05 h na lepo planinsko ravnico

¹ globel, splošno Vertiefung; globočina die Tiefe, konkretno; globina die Tiefe als Maß.

Vrtača s talnim studencem. Odtod gre pot na levo čez Kúkčajce; pomena nisem mogel določiti, na planino V Grintavici. Desno pobočje razrivajo trije strmi strugi¹, največji je Jelerjev Strug.

Na levo od te grape vede pot »V Stopci« na zaznamovano planinsko pot okoli Tosca. Je nekoliko krajša do Vodnikove koč, zato pa strmejša in prisojnejša. Zanimivejša je pot čez Vrtače in pod stenami Krsteniškega in Jezerskega Stoga »Čez Ukance« do Jurjeve Vrtače, najprej precej strmo v ovinkih gori, potem pod stenami Stoga položnejše do konca doline. Po tem imenovanju »V Ukancih«, ki je morfologično brez vsega dvoma konec doline, sklepam, da je napačna Pintarjeva razlaga Pl. Vest. XVIII str. 158 za isto besedo v ozadju Bohinjskega jezera. Bohinjci ne govorijo: grem »V Ukanco«, ampak: grem »V Ukanec«, tako trdi tudi Kogovšek Pl. Vest. XVI, str. 173 XXIII, str. 177. Besede torej ni razlagati s Pintarjem iz loke: lókavnica, lókanca, ampak je priprosto: k o n e c d o l i n e. Ne sme motiti, da Bohinjec govori z dvojnimi predlogom »Grem v Ukanec«. Besedo »Lokanica« je menda zanesel v literaturo prof. Orožen, glej Pl. Vest. I. str. 100. Da beseda ni Ukanca — Lokanca, ampak Ukance, kažeta imeni Na Lokvi in V Blatu, za senožeti ondukaj kot posamezni imeni, dočim Ukanec obsega ves prostor v koncu Bohinjskega jezera, ki se polagoma viša do zatrepá doline.

Iz Ukanc se prestopi na Júrjevčevo Vrtačo, lep, širok solnčni pašnik, ki spada že pod Mišeljsko planino. Goved se pripase za jutro iz planine pod Jezerskim Stogom do Jurjevčeve Vrtače; pastirji živino spremljajo, da jo popoldne obrnejo nazaj. Nekdaj je bil tu planinski stan, pač tudi samostojna planina, dokler so imeli Bohinjci več drobnice, ki je imela dovolj obhoda med Jezerskim Stogom in Toscem, po rušnatih Gavah okoli kote 1824 m Vrh Zagona. Po celem dolu V Ukancih in Jurjevčeve Vrtače je bujna planinska flora. Iz Jurjevčeve Vrtače se pot strmo vzpne okoli Jurjevčeve Glave v zelene konte, ki se nizajo kakor dolina do pod Mišeljske planine ter se izgube v Malo Polje.

Krenila sva na desno bližnjico skozi Glave pod Zagonom mimo lovske koč. V Jurjevčevih Glavah na desno nad nama izprehajala se je mirno mala tropa divjih koz. Niso se prav nič bale najinega šuma, stara koza je mirno čakala v rušju, komaj za streljaj nad nama, da ji je sledila kozica. Lepo je gledati, kako stara koza skrbno čuje nad mladičem. Ko ji izgine iz vida, se takoj ustavi, ozira po njem, dokler ga ne dočaka, dočim se kozli navadno malo brigajo za svoj zarod.

¹ strug v Alpah je dvojnega pomena: ali koritast žleb, ali pa stržaj — Türostok.

Pod Zagonom proti dolu so Podjelške skale. Ves rušnati prostor okoli Zagona je izborno lovišče za divje koze.

Iznad Jurjevčeve Glave nad Vodnikovo kočjo sva hodila od 12 do 12.30 h. Mislila sva, da bova v koči imela precej miru in ne bo turistov. No, obetajoče lepo vreme je bilo izvabilo zopet vse polno planincev, da se je kočja proti večeru dobro napolnila.

Drugi dan, 24. avg., sva krenila ob 5 h iz Vodnikove kočje naravnost preko Malega Polja na Mišeljško planino do 5.40 h. Mislil sem dobiti nekoliko mleka za na pot, no, stanovi so bili vsi zaprti, dasi je bil že velik dan. Zaman sem trkal in poskušal odpirati stanove; bilo je kakor izmrto. Konečno se mi je posrečilo odpreti sirarno; majerce so bile še na posteljah ter so precej nevoljno izjavile, da nimajo mleka in tudi ne vstanejo, da bi pomolzle. Gašperin se mi je pa smejal, ker sem bil tako gotov, da dobim na bogati planini mleka, in je pripomnil, da so se časi po vojni temeljito premenili ter da je težko dobiti pastirjev, ki bi skrbno opravljali svoje posle.

Zavila sva od Mišeljške planine na desno navzgor pod Mišeljške vrhove. Mišeljška dolina se dviga v dveh precej strmih skokih v širne travnate konte, ki se nizajo ena za drugo. Južno pobočje Mišeljškega vrha 2350 m, Na Nizkem 2295 m in Mišeljške Glave 2344 m, dasi strme, bi dale obilo paše za ovce in koze. Ker pa na Mišeljški planini goje le goved, ostane to nepopašeno. Bujno raste roženica, z goriškim imenom roje, vrsta planinskega šara: *Carex glauca*, črnoglavec, *Carex humilis* roženica, roje. Po Goriškem imajo to travo kot posebno tečno za ovce, ker daje tolsto mleko.

Na rob prve konte sva stopila ob 6.30 h, krenila na desno skoro do slemena 2295 m Na Nizkem in prečila pod Mišeljško Glavo do sedla med njo in Koncem. Iz sedla gre lahka pot po drničih navzgor. Na vrh sva stopila ob 8.20 h, ter pregledala znova širni skalnati prostor Hribaric. Imena, katera mi je povedal vodnik Gašperin, so se docela skladala z onimi, kakor mi jih je pred 14 dnevi napovedal vodnik Cerklin. Bil sem torej gotov svojih zapiskov izza Debelega Vrha.

Razgledovala sva približno eno uro. Hotel sem dol po zahodnem robu, naravnost na Hribarske Prevale, a Gašperinu se je zdelo prenevarno. Ker nisem vzel vrvi s seboj, sem se vdal in sva krenila zopet po prejšnji poti na sedlo nazaj ter pod severnim robom Mišeljškega Konca do 10 predp. na Hribarske Prevale. Iz Mišeljške planine se pride, seveda tudi naravnost, čez zatrep Mišeljške doline, ki se imenuje V Koncéh, na prevalo. Zadnja konta je zasnežena in strma do robu ob 2357 m. Na levo od prevale se vidi Vrh Hribaric 2405 m ter po vrsti dva Vršaka do 2248 m. Dolgi hrbet od vrha Kánjavca do 2488 m mi je Gašparin imenoval Teme. Trentarji imenujejo rob

Temena po temnorjavi barvi pečevja proti jugu in nad Rjavo Mlako proti zahodu Poprovec. Za koto 2488 m bo rabiti pač bohinjski izraz Teme, na katero se nanaša tudi trentarsko ime malega jezera ob 1993 m, »Jézerce pod Temenom«.

Pod prevalo sva zavila po gruščnati stezi, sicer zaznamovani, a komaj vidni, okoli Temena do Jezera ob 2002 m, ki ga imenujejo Trentarji Rjava Mlaka. Bohinjci pravijo vsem štirim jezerom (po trentarsko: ob 1897 m Zeleno Jezero, ob 2002 m Rjava Mlaka, ob 1993 m Jezerce pod Temenom in zadnje jezero brez kote, ki v Lechnerjevem zemljevidu ni zarisano: Jezero pod Vršacem ali v Podstenju) — s skupnim imenom Pri Mlakah. Do Zelenega Jezera in še čez, dalje do Velikega Črnega jezera so nekdanje pasli izključno Trentarji iz planine Trebiščina. Radi tega morajo za jezera pač veljati navedena trentarska imena. (Dalje prih.)

ALI PALICA? ALI CEPIN?

V začetku l. 1924 (Plan. Vestn. 1924, str. 23) smo vsled stvarnega povoda povabili izkušene planince, da se — v obliki ankete — izjavijo k gorenjemu vprašanju.

Pretekla so tri leta, planinska praksa je imela dovolj časa, da je krenila v spoznanju svoja pota, in kar je bilo izprva morda bolj moda, se je ustalilo kot navada; zato je umestno, da zdaj objavimo važnejše izjave, ki so nam došle, ter anketo zaključimo dotlej, da bo »Vestnik« mogel prinesiti že pripravljen sestaven članek o planinski opremi sploh.

Izjave si sledijo v časovnem sporedu, kakor so nam došle.

Uredništvo.

I.

V zasebnem pismu nam je pisal izkušen planinec, eden izmed pionirjev slovenskega planinstva: »Cepin je potreben le pozimi in še junija meseca, ko se hodi še po trdem, zledenelem snegu. Pozneje, v juliju, avgustu in septembru je cepin le za baharijo.«

II.

Cepin.

Brunon Rotter.

»Jaz bi se odločil vsekako za cepin, osobito ker grem kaj rad v zgodnji spomladi v Savinjske Alpe in moram po snežiščih sekati stopinje, ako hočem priti naprej. Z nogo sekati stopinje, je premučno. Tudi se mi zdi cepin mnogo bolj varen ko palica. Sicer res ovira pri plezanju, a je menda palica, ker dolga, še bolj v napotje. Po nemarkiranih kaminih itak ne nosim svojih kosti v zakup; drugje pa si cepin, ako me ovira pri plezanju, navežem zadaj na nahrbtnik. V splošnem pa se vzame cepin pač samo na večje ture s seboj; za na Kamniško sedlo i. dr. sta odveč i cepin i planinska palica.«

III.

† Dr. Klement Jug.

»Palica je brez dvoma dobro turistovsko orodje. Služi ti, da se ž njo voziš po snežiščih, se spuščaš po njej pri hoji navzdol preko višjih skal, loviš ž njo ravnotežje pri brzem letenju navzdol in končno — se ž njo ubraniš psov, kjer je treba.

Vse dragocenejše orodje pa je cepin, ki je poraben skratka za vse. Služi ti za vse to, za kar palica; poleg tega pa še za mnogo več. Cepin je v prvi vrsti zimsko orodje. Ž njim sekaš stopinje v led, ž njim se na strmem snegu sigurno zavaruješ, ko ga zapičiš globoko v sneg medtem, ko delaš ti z nogo stopinjo; ž njim zavaruješ svojega tovariša ali sebe: zapičiš cepin v sneg in oviješ vrv okoli njega; ž njim se voziš po snežiščih, ž njim se ujameš, če zdrснеš, ž njim sekaš snežene strehe itd. itd.

Pa tudi njegova poletna uporaba je mnogovrstna. Če greš v neznane gore in stene, ne moreš nikoli predvidevati, kje ti nenadoma zapre led prehod. V žlebovih, kjer se vrhnji sneg poleti raztopi, ostane mnogokrat na dnu gladek led, preko katerega moraš, a ne moreš brez cepina. — Tudi pri plezanju ti služi cepin. Moreš ga uporabljati kot kavelj, ki se z njim oprijemlješ navzgor; moreš se ž njegovo konico oprijemati špranj, kar ti nadomesti oprimkov za celo dolžino cepina; moreš zabiti njegovo konico v špranjo in jo tako uporabiti mesto klina pri zavarovanju; moreš si na enak način nadomestiti stopinjo, moreš ž njim preizkuševati zanesljivost skal, okrog katerih zavaruješ tovariša ali sebe z vrvjo; ž njim moreš trebiti s skal nakrušene drobce in sneg, da si pri plezanju navzdol očistiš stopinje; moreš ž njim pomagati na različne načine svojemu tovarišu, bodisi od spodaj, bodisi od zgoraj itd. Po drnastih strminah se s cepinovo konico oprijemlješ in varno hodiš. S cepinom moreš varno v brzih skokih drveti po strmih stezah, prodiščih, snežiščih itd., ker zamoreš ž njim hitro spet vloviti izgubljeno ravnovesje in se v slučaju zdrsnitve ujeti. S cepinom dalje cepiš drva, vlamljaš v zapahnjene senike, da tam prenočiš itd. Cepin je tako uporabno orodje, da ne soglašam s tov. Kvedrom, ki odsvetuje ga jemati s seboj v Triglavsko steno (glej »Plan. Vestnik« 1922, str. 174). Če bi ne imel na tisti turi (s Kvedrom čez Triglavsko steno) jaz svojega cepina z Jalovca (»Plan. Vestnik« 1923, str. 27) s seboj, bi se takrat Kvedru in meni slabo godilo. Jaz nosim svoj cepin vedno s seboj in obešen na desnici me pri plezanju nič ne ovira, ker sem si priskrbel primerno lahek cepin in ne težkega krampa. Če je cepin lahek (seve ne nežni damski cepinček), ti ni v nadlego nikjer, opravi pa za vse. Moj cepin mi prav dobro služi, a ne kot palica pri hoji (po stezah

ga nosim v roki ali pod pazduho), ampak zato, da si v težkih in kompliciranih slučajih ž njim pomagam. Le jemlji torej v hribe cepin s seboj, a ne delaj mu sramote, marveč delaj cepina vredne ture ž njim.«

IV.

Cepin ali palica, ali kaj?

J. L. (Ljubljana).

»Palica, palica! Nikamor brez palice! To je moje geslo. Že zaradi včasih zelo nadležnih kmečkih psov ne. Poslužujem se pri izletih pozimi in poleti močne, zakrivljene, 120 cm dolge palice, ki mi služi posebno pri sestopih izvrstno. Pri planinskih turah pa rabim gorsko palico, kakor jo imajo domačini v planinah. Pozimi je dolga in debela, poleti pa krajša in tanjša.

Cepina nimam, — tudi večina naših vodnikov, oziroma nosačev, s katerim sem imel opraviti (izvemši Šmerca, Brtonclja) ga nima — in ga ne rabim, ker mi je pretežak in prekratek. Ne glede na to hodim le po nadelanih potih v planinah. Priznavam pa prav rad, da je cepin nekako simbol planinca in se vsakemu zelo dobro poda, dočim je visoka gorska palica prešla dandanes že nekako iz mode.

Je pač vse več ali manj odvisno od individualitete turista, navade in mode. Tako n. pr. sedaj vidiš mladino po izletih brez palice in brez klobuka (dočim ga noben domačin pri največji vročini ne da z glave), pri turah ima pa vse le cepin.«

V.

Palica ali cepin?

Dr. A. Mrak.

»Cepin in palica sta tehnična pripomočka planinca. Zanja je torej edino veljaven zakon smotrnosti. Toda včasih je smotrnost kakega tehničnega orodja celo praktičnemu človeku težko presoditi. Navada, predsodki, enostranska izvežbanost kalé jasnost sodbe. Če naj se torej odgovori na vprašanje stvarno, je treba, da ga razmotrimo historično in tehnično, glede na postanek in porabo enega in drugega orodja.

Kritik cepinonoscev se je odločil za palico. Pomanjkljivost njegove kritike pa je že v tem, da ne pove, kakšno palico ima v mislih. Zato je potrebna opredelitev najprej v tem pogledu.

Nedvomno namreč kratka palica sploh ne šteje k turistovski opremi. Planinci (neizletniki) je tudi niso uporabljali. Vzame jo pač lahko vsak s seboj — kakor gre z njo na primer na izprehod; nudi mu tudi približno toliko opore in koristi ko na izprehodu. Po pravici jo torej lahko izločimo iz današnjega razgovora.

Prvobitni gorjanci in lovci so imeli in imajo še danes kot oporo dolge palice. Služijo jim za držanje ravnotežja, za preskakovanje razpoklin, prepadov, deročih gorskih potokov in podobnih težavnih mest, zlasti tudi za oporo pri spuščanju navzdol¹. Prav te palice so prevzeli in se jih posluževali vsi turisti globoko v drugo polovico 19. stoletja

Cepin je orodje novejše dobe. Že ime kaže, da se je razvil naravnost iz krampu podobne sekire, kakor jih rabijo drvarji za vlačenje lesa. S takimi cepini ali celo navadnimi kuhinjskimi sekirami — seveda poleg do 3 m dolgih palic, so bile opremljene vse ekspedicije alpskih pionirjev.² Praktična potreba je silila in prisilila alpiniste, da so združili oboje orodij v eno: drvarskemu cepinu se je pridejela lopatica, podaljšal se je držaj, in tako je nastal moderni turistovski cepin.

Cepin je forej uspeh dolgega iskanja in dolgoletnega praktičnega izkustva. Napram palici je cepin ne samo novejši, temveč tudi vsestransko porabljevsje in zategadelj popolnejsje orodje.

Postanek in uporabnost cepina nam pa obenem kažeta, kdaj naj ga vzame turist s seboj in kdaj palico. Če ima pred seboj pota, na katerih mora prečkati snežišča in ledenike ali strme travnate rebri, slednja zlasti če so mokra ali zamrzla, tedaj mu je cepin neobhodno potreben. — Sicer mu ga pa lahko nadomestuje palica. Pritrjujem rad, da je palica pri spuščanju navzdol bolj pripravna, ker je daljsa. Isto velja glede preskakovanja terenskih zaprek.

V dvomu pa se bo vsak planinec odločil za cepin, zlasti kadar se popenja kam višje in se glede svojih potov ne veže rad na spored, ki ga je sestavilo stalno omizje. — Pripetilo se mi je, da sem na čisto lahkih turah, ko sem v megli zašel s pota ali sem iskal bližnjice, prav tako izdatno porabljal cepin, če sem ga imel s seboj, kakor sem ga bridko pogrešal, kadar sem ga pustil doma. Ko sem v Karavankah nad Medjidolom iskal po severnem grebenu nove poti na Belšico, bi se brez cepina bržkone sploh ne bil izkopal iz več ko neprijetnega položaja.

¹ Gottfried Merzbacher: »Aus den Hochregionen des Kaukasus, I. Bd.«, str. 471; prim. tudi Carl Egger: »Im Kaukasus« str. 94; dr. H. Tuma: »Kaluder, Lanževica, planina Za Skalo« v »Plan. Vestniku« XXI. l., str. 114, in L. Purtscheller: »Zur Entwicklungsgeschichte des Alpinismus und der alpinen Technik« v »Zeitschrift d. dtsh. u. österr. Alpenvereines« iz l. 1894, str. 154.

² Prim. Dietlerjevo naslovno sliko k »Naturhistorische Reise von F. J. Hugl«.

Največkrat gre prepir o tem, če je cepin umesten pri plezalnih turah. Toda tudi to vprašanje se ne da rešiti na splošno. Gotovo je, da je cepin — in še bolj palica — pri samem plezanju več ali manj v napotje. Pri zgolj plezalnih turah se cepin res najbolje pusti doma ali shrani na izhodišču. Toda le malo je takih, za daljšo dobo tudi duševno utrujajočih tur; neprestano izpreminjajo gore svojo mestnost; prav to pa je za planinca njihov največji čar; in najbolj idealno plezanje lahko naenkrat križa strmo snežišče ali zledenel žleb. Ni bilo le enkrat, da so si morali plezalci preko takih ovir rezati stopnje z žepnimi noži. Tudi pri plezalni turi bo torej več turist v dvomu vzel cepin s seboj. Nieberl³ ga uporablja pri plezalnih turah vedno, takisto v apnenem gorovju; v pragorju pa mu je naravnost neutrpen.

V prilog cepinu bi še omenil, da je gotovo velikega pomena, kako eno ali drugo orodje »zraste« s človekom, da ga more rabiti mehanično in instinktivno, kadar ni časa niti prilike za preudarjanje in umovanje. In to velja skoro vedno za porabo turistovske opreme na kritičnih mestih. Prav tako gotovo kakor naravno je, da bo oni planinec bolje in izdatneje uporabil in izrabil svojo opremo, ki se je poslužuje stalno in brez menjavanja, nego oni, ki jo uporablja samo izmenoma, enkrat tako, drugič drugačno, enkrat palico, drugič cepin, tretjič morda sploh nič.

V mislih imam slučaj, ki se je zgodil na snežišču pod Kredarico. Dama je korakala s cepinom, ki ga je držala s sekirico proti licu in se je seveda z njim opirala na pobočje. Na prvi pogled se je videlo, da je cepin zanjo tuje orodje. Na zledenelem mestu se ji izpodrsne, — ona vrže cepin proč in se lovi z rokami! S cepinom pa bi se bila lahko ustavila takoj na mestu. Posledica: spraskani udi, zlomljeni nohti; v drugih okoliščinah pa morda: velika nesreča.

Avtoritete so si, skoro bi lahko rekel, edine, da je za resne ture cepin potreben, za veleture neobhoden. Celo Nieberl,⁴ ki privoščil planinski palici več lepih in pravičnih besedi, priznava h koncu, da sam uporablja cepin. Za cepin se odloča Fendrich⁵. Za vse težavne ture se zdi cepin potreben Ittlingerju⁶ in Fritschu.⁷ Za hojo v snegu in ledu je Nieberlu,⁸ Pur-

³ »Klettern im Fels« str. 46.

⁴ l. c. str. 46.

⁵ »Der Alpinist« str. 64.

⁶ »Führerloses Bergsteigen« str. 271.

⁷ »Ratgeber für Bergsteiger, herausgegeben von der Sektion Uto, I. Band«, str. 174 sl.

⁸ »Das Gehen auf Eis und Schnee«, str. 53 sl.

schellerju⁹ cepin vobče edino orodje, ki prihaja v poštev. George D. Abraham¹⁰ v svojem opisu turistovske opreme, palice niti ne omenja, temveč govori samo o cepinu; istotako Zsigmondy in Paulcke.¹¹ Boeck¹² in Merzbacher¹³ priporočata sicer, da vzemi vsak turist dolgo planinsko palico s seboj, ker je brez nje dostikrat nemogoč prestop deročih gorskih in ledeniških potokov in podobnih ovir; toda izrecno jo priporočata poleg cepina in šele v drugi vrsti, pri čemer računata očitvidno z nosači in razmerami, ki za Alpe ne štejejo.

H koncu razmotrimo vprašanje še z ozirom na naše planine.

Običajno štejemo veleture poleti preko 2500 m, pozimi nad 2000 m. V snegu in ledu se morajo gotovo tudi ture nad 1500 m prištevati k težkim, že zaradi objektivnih nevarnosti, ki jih povzročata led in sneg, zlasti še s često spremljevalko meglo. Sicer je pa stvar individualna, kakor alpinizem sploh. Ena najtežjih gor v Severnih Apnenih Alpah, znameniti Totenkirchl, ne dosega s svojimi 2193 m niti našega krotkega Stola (2236 m); Vrtača (2183 m), prav tako nižja od Stola, je od južne strani težavna, po severni steni pa precej težka in nevarna, dočim ima Grintavec, zlasti od južne strani, izredno lahek dostop kljub temu, da sega z višino 2559 m v področje veletur.

Na splošno se na to vprašanje torej sploh ne da odgovoriti. Šele vaja in izurjenost moreta v tem pogledu nuditi zanesljiv kriterij. —

H koncu koncev se mi zdi, da cepinovega nasprotnika ni toliko pobudil cepin sam, kolikor zaznava, da se je tega orodja polastilo planinsko gizdalinstvo in da se šopiri z njim.

Turistika je danes, škoda, postala moda. Vsaka moda pa ima nujno svoje gizdaline. Teh ne bo izpreobrnila nobena kritika, dokler se moda ne obrne drugam: ali proti turistiki sploh, ali proti kakemu njenemu opremnemu predmetu. Kakor pravi Abraham¹⁴, se novozelandski kolonisti mnogo bolj zanimajo za nogomet, nego za turistiko, navzlic divni planinski prirodi svoje domovine. To mi daje upanje, da se mnogo turistov-sportnikov obrne k temu sportu, ki je kot sport vsekako veliko bolj hvaležen in priporočljiv. Precej jih je pobralo smučarstvo;

⁹ l. c. str. 164.

¹⁰ »The Complete Mountaineer«, str. 34 sl.

¹¹ »Die Gefahren der Alpen«, str. 166 sl.

¹² »Indische Gletscherfahrten«, str. 196.

¹³ l. c. II. Bd., str. 811.

¹⁴ l. c. str. 23.

ginjen je človek, ko vidi točno posnemanje norveške modre uniforme, prikrojene za severne kratke in mrzle dneve z nizkim slabotnim solncem, posnemanje, ki ne izpušča niti — pisane hlačne podveze ... Alpinist, za katerega so smuči zgolj in prav tako orodje kakor cepin, gre tudi v tem oziru mirno svoja pota.

Moda pa se je polastila turistike (in smučarstva) le v toliko, v kolikor je in vobče more biti turistika sport. Samo sport, ki se goji v masah, vpricho mas in največ tudi zaradi mas, potrebuje predpisov. Zakaj bistvo vseh pokretov mas je psihologično nujna enoličnost, ki se na zunaj rada javlja v uniformi. Alpinizem ni sport, kajti manjka mu njegovega elementa: tekmovanja; tekmovanje je mogoče le v masi. Ni težko, razločevati turiste-sportnike od alpinistov; razodeva jih vsaka kretnja, izdaja vsaka beseda. Njihov razgovor gre za tem, koliko ur je rabil eden, koliko drugi za eno ali drugo pot, koliko težav je delala ta ali ona zapreka. Sicer se jim včasih zazdi od daleč, da pravzaprav dirjanje in dirkanje ne more izčrpati alpinistike. Ali kadar se podajo na to zanje tuje in radi tega kočljivo polje, so kakor »višja hčerka« v literaturi: opazke ne preplezajo najbolj banalnih besednih klišejev o »prekrasnem razgledu« in podobnem.

Planinec je tisti, ki zahaja v gorsko prirodo brez ozira na modo, na dirko bližnjikov in na njihovo mnenje. Pozitivnih nagibov si ne upam naštevati, ker takozvana ljubezen do prirode, pojem, tisočkrat zlorabljan, ki je včasih pomenil nekaj, ne pove ničesar; ne glede na to, da tudi v prvotnem čistem smislu ne izčrpuje teh nagibov. Alpinizem je nujno individualen, predpisov ne rabi, kvečjemu pouka. Kajti planinstvo zahteva posebnega čuta za prirodo in zlasti za gorsko prirodo, čuta, ki se da sicer v precejšnji meri privzgojiti, ki pa mora prav tako donekle biti vrojen.

Alpinizem se je zato po svojem postanku in od vsega početka odločil od sporta, h kateremu so ga mogli kedaj prištevati samo ljudje, ki niso doumeli njegovega bistva.

Načelna alternativa: »palica ali cepin?« je zategadelj napačna. Kajti včasih cepin, včasih palica, kakor pač nanese potreba in osebna privajenost! Predpisov planinec v tem oziru ne bo poslušal, a vedno bo hvaležen za nasvet in pouk.

Alpinist še ni tisti, ki nosi cepin. Alpinist pa tudi ni tisti, ki ga ne nosi. Merilo je daleč izza in izven katerekoli opreme.

Temeljita in stvarna izvajanja gosp. dr. M. smatramo za zaključni odgovor na vprašanje.

Uredništvo.

O MAKEDONCIH IN MAKEDONIJI

TONE PODVREČAR (v Štipu)

(Konec.)

Kulturno so se jako udejstvovali tudi popi in kaluderi po manastirih, v katerih se še dandanes hrani mnogo dokazov o slovanski preteklosti Makedonije.

Značilne za povojno narodno šolstvo so razmere v Kačaniškem srezu. Ta srez je eden največjih v Skopljanski županiji, ima nad 10.000 prebivalcev, pa samo eno 4razredno osnovno šolo v Kačaniku samem. Meščanskih šol po prečanskem vzoru ne poznajo, nizko organizirane »gimnazije« so po večjih krajih; v Skoplju je celo filozofska fakulteta. Pomanjkanje učnih moči je veliko; zgodilo se je, da je na gimnaziji v Peči poučevala nemški jezik nekaj časa gospa nekega kapetana, ki se je bila naučila nekaj nemščine na trgovski akademiji v Beogradu, a daleč ne toliko, da bi bila sploh znala nemški govoriti. Skopljanska fakulteta ima kajpada še zelo revno knjižnico in seminarji sploh niso primerno opremljeni.

Dasi so šolske razmere tako slabe, je vseeno sorazmerno dosti inteligence med Makedonci. Ta je povečini študirala v Srbiji in Bulgariji; izšla pa je samo iz »varošanov« (meščanov). Mnogo se je še sedaj nahaja v Bulgariji, kjer je zaposlena v različnih poklicih; tudi se politično udejstvuje; žalibog ne v korist in dobrobit tuzemskih bratov.

Po veri so Makedonci pravoslavni kristjani. Strogo se drže verskih predpisov, pridno se »pričestujejo in postijo«. Z duhovni žive v prijateljskem razmerju, a prevelikega spoštovanja do njih nimajo, ker se ti ne dvigajo mnogo nad nje. Nekega dne mi je rekel moj hišni gazda: »Ja znam još, kad je bio pop naše male (mala = mestni del) terzija (krojač), a u isto vreme je posluživao u crkvi, tamo se naučio klanjati i pevati, te se »zapopio«. Popov Makedonec ne prišteva k inteligenci. Bolj naobraženi kakor posvetni duhovni so kaluderi. Ti so še kot mladeniči stopili v »manastirske škole«; tam so se pod nadzorstvom starejših menihov izpopolnili v bogoslužju.

Makedonce redita poljedelstvo in živinoreja. Skoro po celi Makedoniji raste trta in se sadi tobak; v okolici Kočan, Strumice in Štipa se goji afium (mak) in bombaž, v teh krajih uspeva po močvirjih tudi riž. Sadnega drevja je mnogo, posebno marelic, breskev in sliv; pogoste so murbe. Murbino listje se uporablja za hranjenje sviloprejk, katerih reja je močno razširjena v Bregalniški oblasti in okoli Prizrena. Ne manjka se seveda tudi drugih sadežev, žita in melon. Ajde Makedonci ne poznajo.

Večjo tropo ovac ima vsak kmet, kakor tudi nekaj male in zanemarjene govedi, konjičkov in oslov. Velblodi, ki so bili v turških časih zelo razširjeni kot tovarna živina, izginjajo. Za težke vozove in poljska dela jim služijo bivoli. Na razvoj poljedelstva in živinoreje bodo gotovo ugodno vplivali naseljeniki, ki jih je precej na Kosovem Polju, manj na Ovčjem Polju; med njimi je tudi nekaj Slovencev.

Lov in ribolov se izvršujeta po regalnem sistemu in zelo primitivno. Vsakdo, kdor ima potrebne uradne dokumente, lahko lovi po celi Makedoniji; neznan je zakup posameznih lovišč. Od lovne divjačine naj omenim zajce, jerebice, prepelice, race, gosi, kljunače in košorne. Pogoste so tudi roparice, lisice in volkovi; izmed tistih zanimiva gologlavi jastreb in gavran. Srak in kavk je skoro toliko kakor pri nas vrabcev. Bogata na ribah sta Dojransko in Ohridsko jezero in vse reke; tu najdeš različne vrste salmonidov, krape, some, belice in jegulje.

Prometne razmere so v Makedoniji slabe. Posamezne vasi so med seboj vezane le po slabih poljskih potih, včasih samo stezah, ki peljejo čez drn in strn, preko grap in potokov, brez mostov in brvi. Služijo večinoma za pešhojo ali ježo. Tovore nosijo konjički in osli. Le večje naselbine trškega značaja in sedeži sreskih poglavarstev leže ob pravih cestah; niti te niso v najboljšem stanju, na njih se vrši prevažanje največ z osebnimi in tovrstnimi avtomobili.

Železniško omrežje je redko. Diagonalna je proga Leskovac-Djevdjelija preko Skoplja na Grško. V Skoplju se odcepi proga za Kosovsko Mitrovico preko Kačanika in Uroševca. Te dve progi imata normalni tir, kakor tudi novodograjena Veles-Štip, ki se bode letos (1925) podaljšala do Kočan, morda do Carevega Sela. Ozkotirni železnici v pravem pomenu (ker ožji tir kakor na njih ne obstoji) vežeta Skoplje z Ohridom in Gradsko z Bitoljem. Zgrajeni sta bili še od Nemcev v okupacijski dobi, kot poljski železnici. Večkrat se zgodi, da skoči s tira tako majhna lokomotiva ali kakšen vagonček. To ni nič posebnega: z združeno močjo potnikov in strojevodja se ponesrečenec hitro spravi nazaj na tir.

Bedne so stanovanjske prilike; ne toliko s stališča pomanjkanja, — ker se posebno sedaj, ko se Turki izseljujejo, vedno lahko dobi stanovanje, tudi cela hiša. — kakor s stališča snažnosti in udobnosti. Stavbe so zidane iz ilovice ali posušene, nepečene opeke, takozvanih »čerpčičev«. Kuhinje ne najdeš v njih, tudi stranišča so redka. Stropi so leseni; tla so razpokana in pokrita s slabimi deskami ali pa obstoje sploh samo iz steptane zemlje; okna — po turškem načinu — slaba, nesolidna. Zidane peči ni v nobeni sobi. Nepoklicanih gostov pa je

podnevi in ponoči po stanovanjih polno, v prvi vrsti seveda stenic; miši in podgane so prav domače. — Nečistoča je povsod.

Smeti se še vedno, čeprav je prepovedano, mečejo na cesto; ravno tako umazana voda in drugo. Ako pogine pes, mačka ali drugo slično bitje, kar na ulico ž njim — kavke in vrane ga bodo že požrle. Mrtvi oslički, konji in druga večja žival se izvleče kakšnih 200 m izven naselbine; tam se prepusti nezakopana svoji usodi.

Zelo žalostno je zdravstveno stanje; pojavljajo se različne nalezljive bolezni, največkrat legar. Makedonsko podnebje je razven tega še močno malarično; komarjev (anofeles) je nebroj. Seveda je zelo velika umrljivost, posebno pri otrocih.

V nečistoči ne delajo izjem niti večja mesta. Skoplje, glavno mesto, nima kanalizacije; struga Vardarja, ki teče skozi mesto, je neregulirana, ceste poleti polne prahu, pozimi in v deževju pa imaš blata do kolen. Edina tlakovana skopljanska ulica je »Kralja Petra«; na vseh drugih se komaj vidijo sledovi nekdanje »kaldrme«.

Nekako izjemo i glede čistoče i stanovanjskih razmer tvori Bitolj. Nad njim je divjala vojna in ga porušila; moralo se je mesto nanovo zgraditi in urediti.

Tujski promet je še popolnoma neorganizovan. Krive so temu prometne težkoče, škandalozno urejeni hoteli in gostilne, a tudi Makedonci sami kažejo doslej vrlo malo zanimanja za to pridobitno panogo.

V Skoplju so se počeli v zadnjih letih zidati moderni hoteli; pri njih pa je udeležen večinoma tuji kapital. Najnovejši je »Bristol«, last češke družbe; ugodno opremljena in čista sta tudi »Moskva« in »Srpski Kralj«. To so pa tudi edini hoteli v našem smislu, v celi Makedoniji!

Imajo pač tudi drugi kraji takozvane »hotele« s pompoznimi imeni, kakor »Grand hotel«, »Imperial«, »Srpski Kralj« in slično. Ko pa prideš tja in prosiš za prenočišče, se ti nakaže soba s kakor oglje črnim podom, opremljena z dvema, tudi s tremi posteljami, ki so pokrite z umazanimi rjuhami in raztrgano odejo. Šipe na oknih večkrat pobite, o opremi skoraj ni govora ali pa je bolje, da se o njej ne govori. Ko si se vlegel v posteljo in ugasnil kupljeno svečo, pa postane živo v postelji in pod njo: bolhe, stenice, miši. Kdor je dovolj truden in utrjen, ta spi. — V soglasju s »hotelsko« sobo takih zavetišč so jedilnice in jedilna oprema, seveda tudi kuhinje in njih oprava.

Iz vsega se vidi, da je zanikarnost še močno ukoreninjena v Makedoniji in da bo še mnogo vode teklo po Vardarju, preden se bo prebivalstvo v tem pogledu dvignilo. Najboljše sredstvo pa je, če se

tam oglašča čim večje število potnikov, ki tja prinesejo svoj zgled in svoje zahteve.

Za vse sedanje neugodnosti potovanja in prenočevanja pa bo potnik odškodovan z etnografskimi, prirodnimi in zgodovinskimi znamenitostmi. Upoznali se bodo potniki z Makedonci in bodo, učeč se, jih izpodbujali in učili ter svarili in karali. Makedonci bodo dobili smisla za tujski promet, za planinstvo, za pametni komfort, za snažnost in zdravstvo. Tako se nam odpira možnost, da postanejo divna makedonska jezera privlačna sila za tujce, da se postavi nekje v Šar-planini planinski hotel, a pod vrhom orjaka Ljubotena prva makedonska — planinska koč. In drugo bo sledilo!

OBZOR IN DRUŠTVENE VESTI

Gibanje članstva SPD v letu 1926.

Preteklo leto je bilo za marsikatero kulturno društvo doba težke preizkušnje. Državni uslužbenci, ki tvorijo pretežno večino vsega članstva kulturnih društev, so v preteklem letu radi reduciranja svojih prejemkov sklenili, da izstopijo iz vseh kulturnih društev. Živahna propaganda za to misel je tudi marsikaterega našega člana napotila do izstopa iz našega društva. Toda ugodnosti, ki jih nudi naše društvo ravno za uradništvo, pri svojem delu navežano na zatohle pisarne, so tako velike, da se je pač vsakteri dobro premislil, preden je zapustil baš naše društvo. Zdi se celo, da naše ugodnosti privabljajo med člane mnoge, ki so doslej stali ob strani. Kajti v preteklem letu je napredoval n. pr. samo Osrednji Odbor SPD za 336 članov in šteje ob koncu leta 3916 članov. Takisto se je izprva občutila posledica slabega gmotnega stanja pri naročništvu na «Plan. Vestnik», namenjenemu zgolj duševnim prosvetnim potrebam. (Tab. II., str. 93).

Že lansko leto sem omenil v svojem članku »Gibanje članstva* SPD v l. 1925«, ki ga je priobčil »Plan. Vestnik« iz l. 1926 na str. 94 in 96, da nas lanski padec števila organiziranega članstva ne straši, če uvažujemo podatke o posetu naših postojank v l. 1925. — Res je v letu 1926 odpadlo nekaj članov, pokazala pa se je tudi iznova potreba po našem društvu in naši prijatelji zopet vstopajo v naše vrste.

Z veseljem moram omeniti porast celotnega članstva naših po večini zelo delavnih podružnic. V letu 1925 so imele podružnice 3040 članov, v l. 1926 je pa število v celoti naraslo na 3260, torej za 220 članov. Napredujemo torej po vsej Sloveniji, kakor nam kaže I. tabela (str. 92).

Razvidno je naposled, da je tudi »Planinski Vestnik« srečno preživel denarno krizo preteklega leta in da je v l. 1926 končno takisto napredoval. Upamo, da bo njegovo napredovanje letos še uspešnejše; saj bo občinstvo pač prepoznalo, da noben drug založnik ne more nuditi knjige ali časopisa s 300 stranmi velikega formata in lepe opreme ter s samimi izvirnimi, umetniško posnetimi in izvršenimi slikami, za naročnino letnih 40.— Din.

L. Sparrhakl.

* Ta članek naj se pripiše v »kazalu« za l. 1926, str. III. (»Društvene vesti«). — Uredn.

I. GIBANJE CELOKUPNEGA ČLANSTVA SPD V LETU 1926

Sestavil Leopold Sparhakl

Tek. št.	Naziv	Sedež	Stanje članov 1925	Stanje članov 1926	Razlika
1	Osrednji Odbor	Ljubljana	redni 3515 ustan. 64 častni 1	3849 66 1	+334 + 2
2	Belokranjska podr. SPD	Planina pri Črnomlju	redni 45	prenehala	- 45
3	Jeseniška " "	Jesenice, Gorenjsko	redni 132 ustan. 1	110 1	- 22
4	Kamniška " "	Kamnik	redni 162	redni 140 ustan. 2	- 22 + 2
5	Kranjska " "	Kranj	redni 279 ustan. 1 častni 1	290 1 1	+ 11
6	Kranjskogor. " "	Kranjska Gora	redni 150 ustan. 4	160 3	+ 10 - 1
7	Litijska " "	Litija	redni 100	95	- 5
8	Mariborska " "	Maribor	redni 385 ustan. 4	616 4	+231
9	Mežiška " "	Prevalje	redni 149	98	- 51
10	Mislinska " "	Slovenjgradec	redni 72	74	+ 2
11	Novomeška " "	Novo Mesto	redni 110	80	- 30
12	Peca " "	Mežica (ust. 1926)		117	+117
13	Podravska " "	Ruše	redni 119 ustan. 7	90 7	- 29
14	Posavska " "	Zidani Most	redni 106 ustan. 2	160 2	+ 54
15	Radovljiška " "	Radovljica	redni 157 ustan. 16	194 16	+ 37
16	Rogaška " "	Rogaška Slatina	redni 44	redni 52 ustan. 1	+ 8 + 1
17	Savinjska " "	Gornji Grad	redni 530 ustan. 71 častni 1	468 70 1	- 62 - 1
18	Selška " "	Dražgoše-Železniki	redni 151 ustan. 5 častni 1	105 1 2	- 46 - 4 + 1
19	Slovenjebist. " "	Slovenska Bistrica	redni 45 ustan. 1	76 1	+ 31
20	Saleška " "	Šoštanj	redni 82	58	- 24
21	Tržiška " "	Tržič	redni 107	164	+ 57
		Skupaj . . .	6620	7176	+556

II. GIBANJE ČLANOV OSREDNJEGA ODBORA SPD IN
NAROČNIKOV PLANINSKEGA VESTNIKA V L. 1926

Sestavil Leopold Sparhaki

Vrsta članov	Stanje članov z 31. XII. 1925	Odstopilo ali umrlo	Pristopilo	Stanje članov z 31. XII. 1926	Razlika 1925—1926
Redni	3515	260	594	3849	+ 334
Ustanovni	64	—	2	66	+ 2
Častni	1	—	—	1	—
Skupaj	3580	260	596	3916	336
Naročniki	1642	142	187	1687	+ 45

Predavanja iz planinstva Hrvatskog Turističkog Kluba »Sljeme« u Zagrebu uopće, osobito Dr. Henrika Tume. a) U dvorani Pučkog Sveučilišta u Zagrebu priredilo je »Sljeme« dosada 16 predavanja iz planinstva sa projekcionim slikama. Predavali su: Vjekoslav Cvetišić o Velebitu« i Velikoj Kapeli«, dr. Tarczay Gizela »Žena u planinarstvu«, Drago Paulić »Kamniške Alpe«, dr. Mayer Guido »Mont Blanc« (2 put), dr. Branislav Gušić »Klekk«, dr. Mayer Guido »Monte Rosa« (2 put), dr. Rafael Dolinšek »Dolomiti«, dr. Branimir Gušić »Sjeverna Crna Gora«, Karlo Koranek »Matterhorn« i »Monte Rosa« (2 put), dr. Guido Mayer »Alpinski Problemi«, dr. Henrik Tuma »Triglav, Julijske Alpe. Estetske, etičke i športske strane planinstva«. Tečajem mjeseca marta i aprila, održat će još predavanja: Maksim Mandl, Dušan Jakšić i Drago Paulić o »Durmitoru«, Rudolf Badjura i prof. Janko Ravnik, predsjednik »Skale«, o slovenskim Alpama te znameniti turista dr. Julije Kugy o svojim doživljajima u Julijskim Alpama.

b) Velika dobit za hrvatske turističke krugove u Zagrebu, bilo je predavanje dr. Henrika Tume, sedamdesetgodišnjeg slovenskog planinara, čovjeka visoke kulture i rijetkih planinarskih vrlina, koji je preko pedeset godina života posvetio jednom dugom duševnom razvoju, prepunom doživljaja, gledanja i naučnog istraživanja. Njegovo predavanje djeluje na slušatelja sugestivnom snagom, uzdiže mu srce i misao za cnim prekrasnim planinama, gdje se čovjek u najvećoj slobodi zanosom divi prirodi i svemiru.

U prekrasnim koloriranim slikama, donio nam je ljepote gorskih pejzaža iz Triglavskoga gorja, carstva Zlatoroga, pa grandiozni Jalovec, koji je uz Triglav najimpozantniji. Slavi nesravnjivu energiju, volju i vrline najbolje slovenske planinarke Marko-Pibernikove (Mira Marko), koja se je popela prva preko stijene Špika, koju su uzalud pokušali preći najbolji i najvještiji svjetski alpinisti i pronjela slavu u turističkom svijetu alpama svoje lijepe domovine Slovenije.

Predavanje dra. Tume prepuno je filozofskih misli, psiholoških opažanja, iskustva, naučnog istraživanja i rada; saslušano je bilo velikim interesom. Slušateljstvo, koje je dupkom napunilo dvoranu Pučkog Sveučilišta, nagradilo je predavača dugotrajnim pljeskom. Poslije predavanja priredilo je »Sljeme« u gradskoj restavraciji u počast dru. Tumi sastanak, gdje je pozdravljen zanosnim i lijepim govorima.

V. Cvetišić.

Predavanja pod okriljem S. P. D. v Ljubljani. — Že omenjeno predavanje g. dr. I. Poljaka se je vršilo dne 27. januarja t. l. v veliki dvorani Mestnega

doma v Ljubljani. G. dr. Poljak, vseučiliški profesor v Zagrebu, znani biolog in raziskovalec, nam je o priliki Saveznega kongresa v Bohinju razkazoval svoja potovanja po goratem Hrvatskem Primorju. — Ker so predavanja z razkazovanjem skioptičnih slik zbudila veliko zanimanje, smo se z bratskim H. P. D. dogovorili, da si izmenjavamo taka predavanja. Tako je g. Pavel Kunaver prevzel v Zagrebu razkaz diapozitivov naših Julijskih Alp, g. dr. I. Poljak, ki je tudi podpredsednik H. P. D., pa nam je v Ljubljani priredil predavanje o najlepši hrvatski gorski skupini, Velebitu.

Predavatelj je uvodoma razložil značaj Dinarskega kraškega sistema ter geografsko razdelbo in lego Velebita. Zanimivo je opisal in podčrtal prednosti in tudi neugodnosti, ki jih turist doživlja v tem obsežnem gorskem svetu. Žal je slovenskim turistom to mogočno pogorje še malo znano. Iz izbornega opisa in predstavljanja slik pa smo spoznali, da je tu doli — popolnoma v bližini — velezanimiv gorski svet, ki kaže turistu čisto drugačne forme in drugačne prilike potovanja. Predavatelj nas je vodil po Velebitu od Vratnika do Crnopca; v 68 diapozitivih so se vrstili pred nami najlepši kraji mogočnega Velebita, in to po vrsti severni, srednji in južni del. Najglavnejše točke so bile: Šenjska Draga, Judičeva Plana, Velebit iz Oltara, Markov Kuk, Ječmište, Jezera, Zavižani, Rajinac, Lubenska Vrata, Jablanac, Zavratnica, Štirovača, Ledenik, Dabra, Oštarijsko Polje, Badanj, Dôci, Buljma, Vel. Paklenica, Ribnička Vrata, Vel. Rujno, Simonovića Stapina, Vaganac, Vaganjski vrh, Sv. Brdo, Tulove Grede, Lada, Čabar, Splovina, Prosina in Crnopac. Posebno nam je kazal najugodnejše pristope iz morske brežine. Končno nam je bilo še opisano življenje v pastirskih stanih, njih zgradba ter notranja ureditev in poslovanje in trpljenje pastirjev v teh samotnih, daleč od prometa ležečih kršnih planinah, ki so skoro brez vode.

Prostorna dvorana Mestnega doma je bila polna. Naši turisti in posebno mladina so z največjim zanimanjem sledili predavanju. Lepi in jasni velebitski motivi so nas navdušili tudi za romantiko in lepoto Hrvatskega Primorja. Obetali smo si, da se povzpremo čim prej tudi na Velebit.

Občni zbor Savinjske podružnice SPD v Celju je bil dne 12. februarja t. l. Po pozdravnem nagovoru preds. g. F. Kobeka je podal tajniško poročilo g. učitelja Z dolšek. Podružnica je l. 1926 imela 539 članov. Trajno slabo vreme in vremenske nezgode so podružnično delovanje ovirale. Umrla sta ustanovnik g. dr. Rihard Bergman, okrožni zdravnik v Žalcu, in član Leopold Pretnar v Celju. Največ obiska je imela pač Celjska koča, ki je oskrbovana celo leto. — Obiskalo jo je 2864 oseb. V tej koči je bil 1. maja planinski dan, ki je zelo lepo uspel. Izvršila so se potrebna popravila pri kočah in popravile in osnažile poti, zlasti od slapa Savinje na Okrešelj in od tu na Kamniško sedlo. Nekateri neumorni planinci so nanovo markirali razna pota. Vsem tem bodi izrečena najlepša hvala. Prirejali so se v preteklem letu skupni izleti; zlasti pridno so obiskovali naše planine zagrebški Sljemenaši. — Zadeva Piskernikovega zavetišča je sedaj zemljeknjizno urejena. Planinski vandalizem je treba z vsemi sredstvi zatreti; mnogo je še ljudi, ki kljub oblastni prepovedi trgažo zaščitene planinske cvetke. Žalostno je nadalje, da se dobijo ljudje, ki trgajo liste iz spominskih knjig, knjige same pa počekajo. Taki ljudje ne spadajo na planine, najmanj pa v naše planinske kočje. — Zelo hudo prizadeta je bila podružnica po vremenskih nezgodah in poplavih. Opustošena so razna pota in podrti razni mostički. Upajmo, da se bo posrečilo s požrtvovalnostjo posameznikov in s podporami oblasti preboleti tudi te udarce.

Vesel dogodek za podružnico v minulem letu je bil, da je prejel načelnik red Sv. Save 4. razreda za svoje 30 letno zaslužno in uspešno delovanje na polju slovenske alpinistike. Izdal je lepo opremljeno in bogato ilustrovano knjigo »Savinjske Alpe«, ki je bila pohvalno ocenjena.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je imela podružnica lep denarni promet, 305.836.84 Din. Čista imovina se je zvišala za 63.502 Din.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik, dosedanji dolgoletni in zaslužni predsednik g. Kocbek, v odbor pa gg.: Tiller, Vrtovec, Čuk, Zdolšek, dr. Kalan, Brodar in Kopinšek. Kot zaupniki so se določili gg. Pihl (Žalec), Pauer (Braslovče), Golob (Vransko), Šuster (Mozirje), Jeraj (Rečica), Drušković (Ljubno), Podbreznik (Gornji Grad), Kosmač (Luče), Anton Herle in Ošep p. d. Belšak (Solčava). Za preglednika računov sta izvoljena gg. Kralj in Kunej iz Celja.

Pri slučajnostih je poročal g. Tiller o povečanju koč na Korošici, ki se bo izvedlo do l. 1930. G. Vrtovec je poročal o zavarovanju turistov za slučaj nesreč. Glede ceste od Luč do Solčave in Logarske doline, ki je vsled povodnji za promet uničena, je pričakovati, da se bo od Luč do Solčave popravila že do letošnje sezone, ostali del pa bo to leto zlasti za avtomobilni promet zaprt. Treba je dobiti primerna sredstva in je g. Žabkar stavil resolucijo, da naj izplača država okrajnemu zastopu one doklade, ki jih je pobrala.

Po občnem zboru se je sestel novo izvoljeni odbor dne 13. februarja k prvi odborovi seji, na kateri se je med drugimi važnimi zadevami izvršilo tudi konstituiranje odbora: Predsednik je g. nadučitelj v pok. Fran Kocbek, I. podpredsednik g. sodni svetnik Fr. Tiller, II. podpredsednik g. dr. Ernest Kalan, tajnik g. učitelj I. Zdolšek, njegov pomočnik g. prof. Srečko Brodar, blagajnik g. Filip Vrtovec, njegov pomočnik g. I. Čuk in odbornik g. A. Kopinšek. Pregledovalca računov sta gg. ravnatelj Drago Kralj in Anton Kunej. Odborovih sej se udeležujejo tudi zaupniki, ki so se izvolili za posamezne kraje. Vrhutega so se določili pri odborovi seji še gospodarji za posamezne koč.

»Hrvatski Planinar.« — Z letom 1926. je ta naš bratski časopis, glasilo »Hrvatskega Planinarskega Društva«, dovršil svoj XXII. letnik; nad 20 let torej spremlja, vzporedno delujoč, naš »Planinski Vestnik«. Ni nam znano, v kakem obsegu je Hrv. Planinar razširjen tudi med Slovenci; vsekako pa je potrebno in pravično, da mu posvečamo vestno pažnjo, ker baš in le iz njega spoznamo najboljše planine in pokrajine, ki spadajo v posebno področje H. P. D., spoznamo iz temeljitih, z znanstveno točnostjo in obsežnostjo pisanih člankov ter iz številnih slik — številnejših nego jih nam pripuščajo sredstva — in iz drobnih poročil. Večji, veliki slovarski format Hrv. Planinarja tudi omogočujejo večje slike ali odtis več slik na enem listu.

Tiste, ki so poslušali v Ljubljani predavanje odličnega veščaka, prof. dr. Jos. Poljaka, ki je tudi urednik Hrv. Planinarja, o Velebitu, opozarjamo zlasti na velezanimive posnetke iz Južnega Velebita, kojega često prav fantastične tvorbe nam vzorno predočujejo. Fotografije so izvečine g. dr. Poljaka samega, deloma pa klasičnega staroste na tem polju (naj nam bo dovoljeno, da ga tako imenujemo): g. dr. Simonovića. — Pisci člankov pa so, poleg budnega urednika dr. J. J. Poljaka samega, sami preizkušeni borci in bodrilci: dr. Ivan Krajač, Josip Pasarić, dr. Miroslav Hirtz, dr. Branimir Gušić, da imenujemo izrecno

vsaj četvorico. Tudi naše ožje slovenske planine se uvažujejo, n. pr. v člankih: M. Madle, »O uskrsu na skijama pod Triglavom«, ali: dr. Vitezovič, »Uspon na Mangart«.

J. T.

Zimski sport na Pohorju. Zadnji dve zimi se zimski sport na Pohorju prav živahno razvija, i sankanje kakor predvsem smučanje. Nekdaj je pozimi zašel na Pohorje kvečjemu kak gozdar, drvar ali lovec in vse kočje na Pohorju so bile čez zimo zaprte; danes pa je ob nedeljah in praznikih, včasih tudi ob delavnikih ondi živahno drvenje; vse kočje so tudi pozimi oskrbovane in prav dobro obiskane. Pri Mariborski koči so se vršili to leto od Božiča pa tja do Svečnice razni smučski tečaji, ki jih je vzorno vodil g. R. Badjura iz Ljubljane; teh kurzov se je udeležilo kakšnih 120 smučarjev iz raznih krajev Slovenije, pa tudi iz Zagreba. — Dne 30. januarja 1927 so se med Ruško in Mariborsko kočjo vršile smučske tekme našega Zimsko-sportnega Saveza, ki se jih je udeležilo nad 30 tekmovalcev in ki so dokazale lep uspeh smučskih tečajev. Bilo je takrat pri Mariborski koči preko 200 ljudi. Naredila se je tudi posebna skakalnica, ki je nudila naši smelji mladini obilo užitka, gledalcem pa veliko zabave. — Nesmučarji pa pridejo na svoj račun pri sankališču. Sanke dobiš za majhno odškodnino v kočah; tako pridirjaš hitro v dolino. — Dne 20. februarja so se vršile iz Ruške kočje v Ruše sankaske tekme.

Nov Aleksandrov Dom — toda ne v Sloveniji, ampak v Bosni. Društvo Planinara za Bosno in Hercegovino poroča, da je dobila planinska kočja pod Trebevičem ime »Aleksandrov Dom«. Otvorjen bo letos poleti. Za enkrat ima na razpolago 10 postelj. Na otvoritev bodo povabljeni vsi člani Zveze Planinskih Društev naše države.

Sp.

Jakob Aljaž — v postelji. Iz Dovja se nam (4. 3.) poroča: Triglavski župnik svetnik Aljaž se je dne 24. febr. ponesrečil. Padel je na opolzki poti med župniščem in cerkvi na Dovjem; prenesli so ga v župnišče. G. dr. Šlajmer je dognal, da ima ponesrečenec nalomljeno kost v stegnu. Trpi velike bolečine in se v postelji skoro ne more ganiti. — Želimo mu, da bi kmalu okreval in zopet krepko stopal in nastopal.

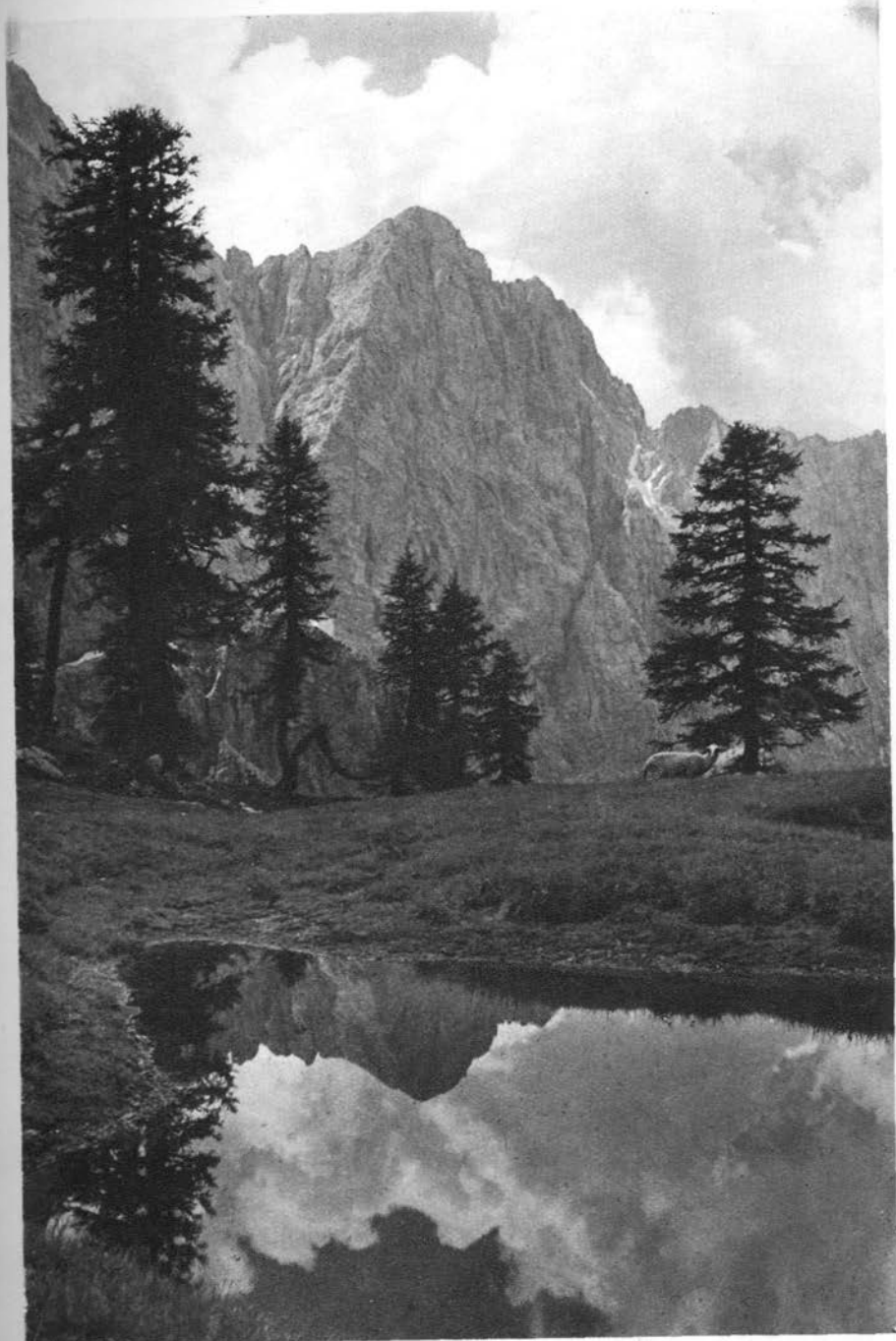
Naše slike: Travnik s Slemenom. — Komaj uro daleč od kočje na Vršiču, dostopna po položni stezi, leži mala planinca Sleme. Na levi strani se dviga strma stena Mojstrovke, pred nami pa dviga ponosni Jalvec svojo piramido proti nebu, a med tema velikanoma se dvigajo visoko iznad doline Planice lepe stene Travnika, katerega nam predstavlja ta slika, posneta sredi pletja. Sleme je najlažje dostopno z Vršiča, interesanten pa je dostop iz Planice od Tamarja skozi Grlo, ali pa nad Tamarjem pod stenami Travnika.

Š.

Vsebina: Dr. H. Tuma: Bohinjski Kot (str. 73). — Ali palica ali cepin? (str. 81). — Tone Podvračar: O Makedoncih in Makedoniji (str. 88). Obzor in društvene vesti: Gibanje članstva SPD in naročnikov »Planinskega Vestnika« v letu 1926, L. Sparhak (str. 91.) Predavanja Hrvatskog Turističkog Kluba »Sljeme« u Zagrebu. Predavanja pod okriljem S. P. D. v Ljubljani (str. 93). Občni zbor Savinjske podružnice SPD (str. 94). »Hrvatski Planinar« (str. 95). Zimski sport na Pohorju. Nov Aleksandrov Dom v Bosni. Jakob Aljaž v postelji (str. 96). — Naše slike (na prilogi): Travnik s Slemenom.

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.- Din, za inozemstvo 60.- Din. — Naroča, plačuje, rekamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Travnik s Slemena

Fot. Janko Škerlep